

Krivoprisežnik.

Spisal Gnjevoš.

Cisto na koncu vasi je stala nizka kočā s slamnato streho, ki je že tuintam sramežljivo kazala gola rebra. Okna so bila majhna, obrobjena s precej širokim svetlomodrim pasom. Za hišo se je širil sadni vrt, ki pa ni bil preveč skrbno negovan. Sploh je kazalo vse, da posestnik te kočē ni kdove kako vzoren gospodar.

Stari Brlogar je prišel ravno domov iz gozda. Kar začuje nagle korake. Stopi k oknu in pogleda, kdo se bliža njegovi hiši. A tisti hip se že odpro vrata, in v sobo stopi — njegova hči Jerica.

»O ti presneti otrok, kako si me prestrašil! No, kje si pa bila?«

»Pri Gromovih,« je odgovorilo dekle plaho in odšlo v kuhinjo.

Brlogar je sedel k peči, vzel raz polico pipo in začel kaditi. V sobo se je počasi prikradel mrak. Vednobolj nerazločni so postajali predmeti po sobi, dokler se ni vse ovilo v temo.

Brlogar se je zamislil. Čudne, zle podobe so vstajale pred njim. Teh se je bal tako, da je zatrepetal vselej, kadar se je spomnil nanje. Podil jih je od sebe na vse načine; a vračale so se še bolj grozne, še bolj moreče.

Kadar se je stemnilo, tedaj so se pojavile te podobe, strašne, preteče. Vstajale so iz kotov in se mu bližale z režečimi obrazy, grde, ostudne. Zona ga je oblila, pipa mu je padla iz roke in kakor v obupu je zaklical:

»Jerica!«

Jerici je bil znan ta glas in vedela je, kaj je treba storiti. Prihitela je v sobo in prižgala petrolejko, pobrala pipo in zopet odšla v kuhinjo.

Brlogar pa je sedel v sobi in zrl nepremično v luč. A kljubtemu se pošasti niso hotele odstraniti. Po kotih, kjer je bilo še mračno, so se stiskale: oči so jim žarele in roke so imele dvignjene.

»O, neusmiljeni človek! . . . Kaj si storil z menoj? — O, da sem te poslušal! Bolje bi bilo, da danes beračim, kakor da tako trpim!«

Tako je zastokal Brlogar, in oči so mu zažarele, in iz njih je zasijala hkrati jeza, obup in kesanje.

Z grozo se je spomnil Brlogar onega dne, ko je klical po krivem Boga na pričo.

Tisti trinog iz vasi, tisti oderuh Podgrivec ga je bil napeljal v zlo. Dolžan mu je bil precej Brlogar, skoraj več, kot je bila vredna bajta in — oni mu je obljubil, da mu odpusti vse, če priseže v njegov prid. Brlogar se je dal omamiti: rešil se je enega bremena, a naprtil si je drugo, težje, hujše . . . Odkar je takrat dvignil roko in prisegel, ni imela več miru njegova vest. Kakor nenasitna zmija ga je glodala in stiskala vedno in povsod — domala brez prestantka. Ljudje so se ga začeli ogibati, ne da bi kdo zanesljivo vedel, kaj je pravzaprav storil hudega, a vendar — vsepovsod se je govorilo, da je Brlogar krivoprisežnik. Tudi sam ni

od takrat več maral za ljudi. Bal se jih je nekako, ker se mu je zdelo, da ga vsak poštenjak prezira, zaničuje. Nikogar si ni upal pogledati v obraz, v oči — kakor bi se bal, da bo zdajzdaj zaslišal usodno besedo: krivoprisežnik. Tako je počasi postal upognjen in tudi tresel se je precej. A kar ga je najbolj mučilo, je bila — Jerica. Da je strl ta nežni cvet, to ga je bolelo. Vedel je, da je ljudje ne marajo v svojo sredo, da se je nikdar nihče ne usmili — nje, hčere krivoprisežnikove. Da mora še ona trpeti zaradi njega — to ga je posebno mučilo, težilo . . .

Stoinsto misli mu je rojilo poglavi tisti večer. Vse so se mu bledle, in kri mu je silila v glavo. Naposled je vstal in šel v kuhinjo. Pred pečjo je stala Jerica in strmela v plapolanje ognja.

Brlogar je obstal pri vratih in se topo zagledal vanjo! Nekaj časa jo je opazoval, potem pa jo je vprašal:

»Ali bo kmalu kuhano?«

Dekle se je zdrznilo in pogledalo plaho proti vratom.

»Še nekoliko naj povre. Tačas pa lahko stopite v prodajalno. Nedelja je jutri, a pri hiši ni kaplje petroleja.«

Brlogar je stopil v izbo, vzel kučmo in petrolejsko posodo in odšel.

Ko se je vrnil, je bila večerja že pripravljena. Sedla sta z Jerico za mizo, a govorila nista. Brlogar je nemo zrl predse, a tudi Jerica je molčala.

Po večerji sta odšla k pokoju . . .

Drugo jutro pa Brlogar ni vstal. Tarnal je, da ga zebe in da ga boli glava. Jerica je nanj tolako odeje, da je komaj dihal. Na glavo pa mu je naložila repnih režnjev, ki jih je od časa do časa zamenila s svežimi.

Tako je delala ves dan, a očetu ni odleglo. Na večer je bolnik začel blesti.

»Okrutnik . . ., da, ti in nihče drugi . . . Odpustite! . . . Nisem mogel drugače . . . Joj, Jerica, glej, zdaj me bo . . . Ubij ga, odpodí ga! Še enkrat me hoče zapeljati . . . Ne mene, njega dajte, on me je primoral; greh krive prisege ni moj . . . ne, ne . . . Jaz sem nedolžen . . .«

Jerica je zaplakala. Hipoma jí je bilo vse jasno: resnica je, kar govore ljudje! O Bog! Oče — krivoprisežnik! Zgrudila se je na kolena in zaihtela . . .

Protí polnoči se je oče zavedel. Tožil je, da ga muči žeja. Prinesla mu je vode, potem pa sedla na stol poleg postelje in tiho zrla v očeta.

»Kaj me tako čudno gledaš, otrok moj?« je zaprašal bolnik s slabotnim, hripavim glasom. A Jerica ni odgovorila. Temen oblak mu je zasenčil tisti hip nagubano čelo, a iz oči mu je zasijala bojazen.

»Morda se je približala moja poslednja . . .« A dalje ni mogel. Glas se mu je stresel in obstal v grlu, kakor bi ga kdo davil. Jerica je zaplakala vnovič.

»Ne, ne, oče! Samo umrite mi nikari!«

Zunaj je zaskovikala sova. Oba sta se zdrznila. Brlogar je prebledel — vprašajoče je pogledal hčer.

»Ali čuješ — znanilko smrti?«

»Oče, to je v rokah Vsemogočnega. Vraže so prazne in — grešne.«

Brlogar se je pomiril. Po kratkem molku je skoro proseče izpregovoril:

»Čuješ, Jerica, ko se zdani, mi pojdeš po gospoda. Poravnal bi rad z Bogom — z ljudmi ne morem več... Sedaj pa pojdi v posteljo, da še ti ne zbolíš!«

Jerica je privila luč in odšla, a ne v posteljo, ampak tja k mizi, kjer je visela v kotu podoba Križanega. Tam je pokleknila in začela moliti iskreno, zaupno...

Dolgo je molila, in vroče solze so ji polzele po licu in kapljale na jagode lesenega molka. Nič ni čutila bolečin; tudi glava ji ni bila trudna: pred očmi ji je bila neprestano slika nesrečnega očeta. Kaj bo, če res...? Ni si upala misliti. Da bi umrl on, ki ga tako ljubi in je tako nesrečen, da je padel tako globoko in zašel v greh krivoprisežništva... O, Bog se ga usmili! Vse bi rada storila za očeta, da bi mu mogla izbrisati ta madež. Trpela bi rada glad, bedo — samo, da bi bil srečen — oče.

Ko se je začelo daniti, je odprla deklica omaro in pripravila vse, kakor se spodobi za takrat, ko se poniža Kralj kraljev in pride, da okrepi onemoglo človeško bitje za težko pot — v večnost.

Pregrnila je mizo in posteljo z belim prtom, pripravila blagoslovljeno vodo, križ, sveče in vse, kakor je najbolje vedela in znala. Potem se je sklonila k očetu in mu trepetaje rekla, da gre po gospoda. Brlogar ni nič odgovoril, samo zaprl je oči in jih takoj zopet odprl.

Jerica je odšla. Zunaj je bilo hladno, zakaj zima je še trkala na duri. Šla je naglo, ker se je bala, da bi se očetu zopet ne zmedlo.

Brlogar se je med tem pripravljaj na sv. izpoved, a nič prav ni mogel misliti. Tako nekam zmeden in razburjen je bil, in pred očmi mu je stala vedno ona strašna kriva prisega. Vse je videl pred seboj, kakor bi se godilo v tem trenutku. Ah! zakaj se ni tega izpovedal že poprej — popravil bi bil lahko po moči prizadeto škodo in na duši ne bi nosil toliko nevrednih izpovedi in svetih obhajil.

Ko se je spomnil še na sv. poslednje olje, ga je pretresel mraz in skoro se ga je jela pollaščati malodušnost, obup.

Tedaj je na vasi pozvonilo. Brlogar se je pokrižal s tresočo roko in vzdihnil skesano, proseče, kakor morda še nikdar v življenju:

»Bog bodi milostljiv moji duši!

V sobo je stopila Jerica. Prižgala je sveči na obeh straneh križa, vzdihnila globoko in se ozrla na očeta. A ta je ni videl. Njegov pogled je bil uprt na podobo Marijino, ki je visela na steni nad njegovo posteljo. Sedem mečev je prebadalo s trnjevim vencem obdano srce Tolažnice žalostnih; a čez njen obraz je bila razlita brezmejna tuča. Brlogar je za-

vzdihnil . . . Tedaj je pozvonilo drugič in kmalu nato se je začul srebrno-čisti glas cerkovnikovega zvončka in molitev duhovnikova in spremljajočih ljudi.

Jerica si je otrla solze, prižgala malo svečo in odšla v vežo. Tam je pokleknila, in ustna so ji šepetala pobožno, iz čistega, ljubečega srca izvirajočo molitev.

Vedno bliže se je čulo zvončkanje, vedno razločnejša je postajala molitev. A ko je dospel izprevod do hiše, je za hip vse utihnilo. Ljudje so pokleknili, in duhovnik je dvignil Najsvetejše, da jih blagoslovi. Nato sta stopila s cerkovnikom v vežo, kjer je klečala v molitev zatopljena Jerica. Proseče je uprla svoje objokane oči v Gospoda nebes in zemlje. Nato pa si je zakrila obraz z robcem in je glasno zaplakala.

Duhovnik je stopil v izbo. Brlogar se je izkušal dvigniti na postelji, toda bil je že preslab. Na duhovnikov pozdrav je odgovoril komajslušno: »Amen«.

Dolga je bila potem njegova povest, dolga in težka — a usmiljenje božje je brezmejno.

Po končani izpovedi je duhovnik odprl vrata, in tiho sta vstopila Jerica in cerkovnik.

Iz Brlogarjevih oči, ki so bile polzaprte, je odseval tisti tihi, sladki mir, ki ga more dati le zaupanje v božjo milost in sprava z Bogom.

Za hip so molčali vsi kakor okameneli. Jerica je vprašujoče zrla v resni obraz gospoda župnika, in v duši ji je vstajala temna slutnja: očeta ne bo imela več dolgo. Vztrepetala je kakor cvet ob pišu vetra, in iz od joka rdeče obrobjenih oči so se ji zopet ulile solze. Gospod župnik je šel s cerkvenikom po par tolažilnih besedah. Naglo je stopila Jerica za njima in v veži popolnoma tiho vprašala:

»Ali je še kaj upanja?«

Milo se je storilo blagemu gospodu v tistem trenutku. Zrl je pred revico, ki postane po neskončnomodri božji naredbi kmalu sirota. Sam ni vedel, kaj naj ji odgovori. Ali naj ubije v potrti duši deklice zadnje upanje; ali naj jo pusti, da se opira ob prazno nado, da bo potem, ko bo videla, da je vse zaman, njena žalost še večja.

»Ne vem, kaj naj ti odgovorim. Moli — kajti pri Bogu ni nemogoča nobena reč! Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Amen!« je odgovorila Jerica komajslušno in se sklonila, da poljubi častitljivemu gospodu roko. A ta je bil že odšel. Omahujočih korakov je stopila v izbo. Spravila je prte v omaro, potem je pa stopila k očetu.

»Ali vam je kaj boljše?« je vprašala in krčevito stisnila polmrzlo roko svojega očeta.

»Jerica!« je dejal Brlogar skoro popolnoma tiho. »Čutim, da bom kmalu ozdravel za vedno. Kliče me moj Gospod, da mu dam račun od svojega hiševanja.«

(Konec prihodnjč.)

